

Załącznik nr 4
Warsztat kompetencyjny nr 3 – prowadzenie badań z seniorami sąsiedztwa
„Urzędnicy słuchają Seniorów. Seniorzy badają i projektują”

WPROWADZENIE

Szkolenie przeznaczone jest dla grupy aktywnych Seniorów, którzy przygotowują się do badań wśród seniorów z sąsiedztwa. Seniorzy badacze przeprowadzić kilka (ok. 7-10) rozmów wywiadów z seniorami z sąsiedztwa. Warsztat ma być przydatny dla doskonalenia umiejętności praktycznych w zakresie prowadzenia wywiadu/spotkania sąsiedzkiego.

CELE SZKOLENIA

Cel główny:

- Nabycie umiejętności prowadzenia spotkania sąsiedzkiego i przeprowadzenia rozmowy/wywiadu o istotnych potrzebach/problemach seniorów często mało lub w ogóle nieaktywnych.

Cele szczegółowe:

- Wzrost umiejętności komunikacyjnych w kontaktach z odbiorcami (przede wszystkim: seniorzy, w tym sąsiedzi seniorzy mniej aktywni lub nieaktywni z sąsiedztwa).
- Doskonalenie umiejętności aktywnego słuchania i wymiany komunikacyjnej i obserwacji.
- Lepsze rozumienie znaczenia dostosowania komunikacji do odbiorcy, jego potrzeb i stylów komunikacyjnych. Nawiązywanie i utrzymywanie kontaktu.
- Organizowanie sytuacji komunikacyjnych (spotkania indywidualne lub w towarzystwie opiekunów osób starszych).

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Czas	Przebieg prac	Odpowiedzialność, potrzebne materiały
10.30 – 10.40 [10 minut]	Wprowadzenie <ul style="list-style-type: none"> – Przywitanie się i przedstawienie celu spotkania: <ul style="list-style-type: none"> o Przypominamy, że to kolejny etap badań w działaniu. o Uczestnicy dziś zobaczą efekty swojej pracy z poprzedniego spotkania – kwestionariusze ankiety, a przede wszystkim poznają warsztat badacza społecznego – czyli nauczą się prowadzić badania ankietowe. o Wzajemna umowa – zasady naszego spotkania: <ul style="list-style-type: none"> – pracujemy najpóźniej do godziny 14.00, – angażujemy się, – słuchamy się, mówimy pojedynczo, – wyciszamy/wyłączamy telefony komórkowe. 	lista obecności aparat fotograficzny (dokumentacja spotkania)
10.40 - 10.55 [15 minut]	Wprowadzenie do ćwiczeń z ankietą <ol style="list-style-type: none"> 1. Uczestnicy spotkania wychodzą ze swoich miejsc. Następnie losują cukierki i ustawiają się w rzędach. 2. Dzielimy uczestników na trójki wg tego, jakie mają cukierki (w każdej trójce każda osoba ma inny cukierek). 3. Uczestnicy siadają w trójkach – ankieter, respondent, obserwujący. <p>Trener: <i>Będziemy dziś pracować w grupach trzyosobowych. Każdy z grupy będzie miał możliwość przetestować bycie ankieterem, jak i respondentem oraz obserwatorem. Ankietę będziemy realizować w częściach. Po każdym ćwiczeniu omówimy swoje doświadczenia.</i></p>	prezentacja
10.55 – 11.05 [10 minut]	Wprowadzenie do ankiety <ol style="list-style-type: none"> 1. Każdy z uczestników powinien przeczytać wstęp do ankiety. 	kwestionariusze ankiet ćwiczeniowe

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

	2. Trójki wspólnie zastanawiają się, co jest najważniejsze we wstępie, o czym nie można zapomnieć.	
11.05 – 11.15 [10 minut]	<p>Omówienie ćwiczenia</p> <p>Dyskusja moderowana:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Jakie elementy wstępu według Was są najważniejsze, o czym nie można zapomnieć rozpoczynając ankietę? <p>Prezentacja:</p> <p>Główne zasady wprowadzenia do ankiety, czyli o czym nie można zapomnieć.</p>	<p>flipchart, pisaki</p> <p>laptop, rzutnik, ekran</p>
11.15 – 11.30 [15 minut]	<p>Ćwiczenie z przeprowadzania ankiety – praca w trójkach</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Omawiamy pierwsze 6 pytań w ankiecie (na prezentacji) [7 minut] 2. Każdy w trójce dostaje przypisaną rolę początkową: <ol style="list-style-type: none"> a. Malaga – ankieter b. Tiki taki – respondent c. Kasztanki – obserwator 3. Rozdajemy kwestionariusz obserwacji obserwatorowi. <p>Zadanie: [8 minut]</p> <p>Trener: <i>Prosimy, abyście w trójkach przetestowali realizację tych 6 pierwszych pytań. Ankieter zadaje 6 pierwszych pytań respondentowi, respondent na nie odpowiada, obserwator notuje spostrzeżenia na karcie obserwacji.</i></p>	<p>prezentacja</p> <p>kwestionariusz obserwacji - ankieta</p>
11.30. – 11.45 [15 minut]	<p>Omówienie ćwiczenia</p> <p>Dyskusja moderowana:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Co sprawiło Wam największą trudność? Co jest największym wyznawaniem w tej części ankiety? 	flipchart, pisaki
11.45 – 12.00	Ćwiczenie z przeprowadzania ankiety – praca w trójkach – c.d.	prezentacja

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

[15 minut]	<ol style="list-style-type: none"> 1. Omawiamy kolejne 6 pytań w ankiecie PYTANIA 7 – 13 (na prezentacji) [7 minut] 2. Zamiana ról 3. Rozdajemy kwestionariusz obserwacji obserwatorowi. <p>Zadanie: [8 minut]</p> <p>Trener: <i>Prosimy, abyście w trójkach przetestowali realizację tych 6 kolejnych pytań. Ankieter zadaje 6 pytań respondentowi, respondent na nie odpowiada, obserwator notuje spostrzeżenia na karcie obserwacji.</i></p>	kwestionariusz obserwacji - ankieta
12.00 – 12.10 [10 minut]	<p>Omówienie ćwiczenia</p> <p>Dyskusja moderowana:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Co sprawiło Wam największą trudność? Co jest największym wyzwaniem w tej części kwestionariusza rozmowy? 	prezentacja
12.10 – 12.25 [15 minut]	Przerwa (sprawdzić listy polecające z listą obecności)	
11.50 – 12.10 [20 minut]	<p>Ćwiczenie z przeprowadzania ankiety – praca w trójkach – c.d.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Omawiamy kolejne 6 pytań w ankiecie PYTANIA 14 -19 (na prezentacji) [10 minut] 2. Zamiana ról 3. Rozdajemy kwestionariusz obserwacji obserwatorowi. <p>Zadanie: [10 minut]</p> <p>Trener: <i>Prosimy, abyście w trójkach przetestowali realizację tych kolejnych pytań. Ankieter zadaje 6 pytań respondentowi, respondent na nie odpowiada, obserwator notuje spostrzeżenia na karcie obserwacji.</i></p>	prezentacja kwestionariusz obserwacji - ankieta
12.10 – 12.30 [20 minut]	<p>Omówienie ćwiczenia</p> <p>Dyskusja moderowana:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Co sprawiło Wam największą trudność? 	prezentacja

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

	Główne zasady prowadzenia rozmowy. Jak radzić sobie z trudnymi respondentami?	materiał dla seniorów
12.30 – 12.40 [10 minut]	Omówienie metryczki i dodatkowego kwestionariusza spostrzeżeń: - uczestnicy uzupełniają go tylko wtedy, jeśli mają jakieś uwagi po przeprowadzonej ankiecie, - jest to ważne dla organizatorów, aby wiedzieć jak im się pracowało, jakiego wsparcia jeszcze będą oczekiwać w kontekście szkoleń np. z zakresu komunikacji czy radzenia sobie z trudnymi rozmówcami itp., - uczestnicy zostawiają te materiały dla siebie, będą one omawiane na kolejnym – ostatnim spotkaniu.	prezentacja
12.40 – 13.20 [40 minut]	Moje sąsiedztwo – gdzie będę szukał moich rozmówców? W pięciu grupach uczestnicy dyskutują o sposobach dotarcia do rozmówców [10 minut] Prezentacja dyskusji w grupach [10 minut] Zaznaczenie na mapie miasta obszaru sąsiedztwo [10 minut] (każdy zaznacza flamastrem swój obszar) Zaznaczenie kluczowych miejsc/instytucji w otoczeniu: przychodnia, skwerek z ławeczkami, sklep osiedlowy, biblioteka, kościół, klub seniora (CAS) [10 minut]	mapa miasta
13.20 – 13.30 [5 minut]	Co dalej - instrukcja realizacji badania (slajd): <ul style="list-style-type: none"> • Seniorzy otrzymują pakiety w teczkach – omawiamy co w nich jest. • Każdy powinien zrealizować ok. 7-10 wywiadów, w tym minimum 3 z osobami nieaktywnymi. • Badania można zrobić z rodziną, sąsiadami, kolegami, przyjaciółmi z Waszego miasta. • Każdy otrzymuje 10 wydrukowanych kwestionariuszy. • Każdy otrzymuje „Ważne informacje z terminami i kontaktami do osób” oraz materiał ze spotkania. • Dodatkowo każdy senior otrzymuje imienny list polecający od prezydenta – wyczytujemy nazwiska seniorów i dajemy im pakiet plus list polecający. 	Pakiety w teczkach: - wydrukowane ankiety (10 sztuk) - instrukcja (1 sztuka) - materiał informacyjny - list polecający od Prezydenta

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

	<p>Wypełnione ankiety dostarczamy [adres] w terminie do [data]. Zostaną one przekazane do [wpisać odpowiednie miejsce], organizatorzy je zakodują i podsumują, a ich wyniki zostaną przedstawione na następnym spotkaniu</p> <p>Telefony i adresy konsultacji: [kontakt do prowadzących]</p>	
13.30 – 13.55 [25 minut]	<p>Wsparcie seniorów badaczy w informacji o działaniach miasta w zakresie wsparcia seniorów</p> <p>Kluczowe informacje i telefony [kontakt]</p>	broszury Informacyjne i ważne telefony
13.55 – 14.00 [5 minut]	<p>Zakończenie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uzupełnienie ankiety przez seniorów, • podziękowanie za zaangażowanie i pracę, • przypomnienie o dacie następnego spotkania – xxx – omówienie wyników ankiety oraz rozmowa o ich doświadczeniach, • upewniamy się, że każdy otrzymał ankiety oraz instrukcję. 	

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Materiał dla seniorów badaczy Badania w działaniu – materiał informacyjny dla Seniorów badaczy

Wstęp do rozmowy

O czym należy pamiętać:

- Przedstaw siebie oraz instytucję, którą reprezentujesz.
- Omów cel badania.
- Zapewnij o anonimowości badania.
- Podaj przybliżony czas badania.

Trudni rozmówcy – jak sobie radzić ?

1. Gaduła

Cechy:

- Monopolizuje dyskusję.
- Dominuje nad rozmową i trudno go uciszyć.

Jak sobie z nim radzić?

- *Podsumuj krótko i życzliwie jego wypowiedź.*
- *Wyznacz limit czasu odwołując się do struktury lub celu rozmowy.*
- *Ostatecznie: przerwij mu i poproś o możliwość przejścia do następnego pytania.*

2. Z pretensjami

Cechy:

- Zgłasza problemy i pretensje obok głównego nurtu dyskusji

Jak sobie z nim radzić?

- *odwołaj się do celów rozmowy*
- *obietaj – jeśli uznasz to za słuszne, powrócić do bolesnego problemu przy innej okazji (np. na końcu rozmowy)*

3. Namolny

Cechy:

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

- Nieustannie powraca do tego samego tematu

Jak sobie z nim radzić?

- *Ostatecznie: Daj mu 3 min. czasu na wygłoszenie swoich poglądów i uzyskaj zgodę na kontynuację spotkania.*

4. Agresor

Cechy:

- Atakuje cel rozmowy i rozmówcę

Jak sobie z nim radzić?

- *Nie zakładaj, że atakujący kieruje się wrogimi pobudkami, chce Cię zranić, przyjmuj, że informuje Cię o ważnej dla siebie sprawie.*
- *Zachowaj spokój, słuchaj, dawaj mu do zrozumienia, że słuchasz.*
- *Spróbuj go zrozumieć – nie zbijaj zarzutów.*
- *Daj mu odczuć, że rozumiesz jego zarzuty.*
- *Nie pokazuj, że jesteś zdenerwowany, że jego zachowanie Cię denerwuje.*

3 KROKI RADZENIA SOBIE Z AGRESOREM

1. Wysłuchaj

- Słuchaj uważnie skarg rozmówcy.
- Nie wtrącaj tłumaczeń lub sprostowań faktów.

2. Okaż zrozumienie

- Powiedz: „Przykro mi, że miał pan takie doświadczenie”, „Rozumiem, dlaczego jest pani zdenerwowana” lub użyj innego zwrotu okazując zrozumienie.
- Nie potwierdzaj i nie przypisuj winy: nie obwiniaj żadnej strony.

3. Wyjaśnij

- Jeżeli powstało nieporozumienie dotyczące procedury lub przyjętych zasad postępowania, podaj właściwą informację w pomocny sposób.
- Nigdy nie spychaj rozmówcy do defensywy w procesie wyjaśniania.

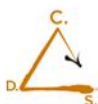

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Centrum Doradztwa
Strategicznego

towarzystwo
inicjatyw
twórczych

Kraków

Zakończenie rozmowy

O czym należy pamiętać:

- *Podziękuj za udział w badaniu.*
- *Zapytaj, czy respondent ma do Ciebie jakieś pytania, jeśli tak odpowiedz na nie zgodnie ze swoją wiedzą.*
- *Powiedz, jak może się zapoznać z ostatecznym raportem z badań.*
- *Powiedz, że po badaniach będziemy organizowali spotkania sąsiedzkie i wspólnie zastanawiali się nad wynikami badań i tym co można wspólnie zrobić dla polepszenia jakości życia Seniorów.*
- *Zapytaj o zgodę na zaproszenie na spotkanie sąsiedzkie.*

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

